

**ANKE
TIL
NORGES HØYESTERETT**

Oslo, 15. mars 2012
Vår ref.: 1479055.1-117351
Ansvarlig advokat: Morten Steenstrup

Sak nr.: 11-188091ASK-GULA/AVD2

Ankende part: John Fostenes Knutsen
Torleiv Kvalsviks gate 5 B
4022 Stavanger

Prosessfullmektig: Advokat Morten Steenstrup
Advokatfirmaet Steenstrup Stordrange DA
Postboks 1829 Vika
0123 Oslo

Saken gjelder: **Anke over Gulating lagmannsretts kjennelse av 23. februar 2012
- Rekkevidden av domstolenes kompetanse etter skifteloven
§ 19 m.v.**

1 INNLEDNING

Gulating lagmannsrett avsa den 23. februar 2012 kjennelse med følgende slutning:

- "1. Anken fra John F Knutsen forkastes.*
- 2. Anken fra Olav F Knutsen forkastes.*
- 3. I sakskostnader for lagmannsretten betaler John F. Knutsen til:*
 - Knut Knutsens dødsbo ved advokat Johan Nygård kr 4000*
 - Gjertrud Pande, Olav Omdahl og Arne Omdahl ved advokat Nicolay Klever kr 5750,- kronerfemtusensjuhundreogfemti, i begge tilfeller innen 2 – to – uker fra forkynnelse av kjennelsen."*

John Fostenes Knutsen anker avgjørelsen hva gjelder lagmannsrettens saksbehandling samt lagmannsrettens generelle lovanvendelse, jf. § 30-6 bokstav b og c.

Anken inngis uten ankemotparter. Den forståelse som lagmannsretten har lagt til grunn i kjennelsen på side 25 legges til grunn for partsforholdet.

2 KORT OM SAKSFORHOLDET

Saken gjelder tingrettens opptreden som skifterett ved salg av eiendeler i form av aksjeposter tilhørende Ole Andreas Knutsens dødsbo. I følge Ole Andreas Knutsens testamentariske disposisjoner og etterfølgende rettslige avgjørelser, er boet pliktig til å selge en aksjepost i Karmsundgaten 60 AS og AS Karmøen sildoljefabrikk.

Bobestyrer engasjerte i denne forbindelse en megler som skulle stå for salget, herunder gjennomføring av budgivingen. I prospektet ble det klargjort at tingretten, som følge av at dødsboet er underlagt offentlig skifte, ville måtte ta endelig stilling til aksept av bud. Dette som følge av at aksept av tilbud ved salg av dødsboets eiendeler er en avgjørelse som tilhører loddeierfellesskapet i dødsboet å ta stilling til. Hva gjelder Karmsundgaten 60 AS ville også eventuelle bud kunne måtte vike for forkjøpsrett til eksisterende aksjonærer, med unntak for en bestemt personkrets, etter selskapets vedtekter.

Ankende part innga bud på aksjene i Karmsundgaten 60 AS. Han var fra før aksjonær i selskapet. Det var kun en annen budgiver som konkurrerte mot ham. Denne budgiveren ønsket å opptre anonymt uten at den ankende part ble informert om at den annen budgiver var anonym. Da denne anonyme budgiveren hadde lagt inn sitt siste bud, ba ankende part om å få opplyst om denne budgiver var aksjonær eller blant den krets av personer som forkjøpsrett ikke kunne gjøres gjeldende mot. Ankende part fikk da vite at det anonyme budet ikke kom fra en aksjonær eller en fra vedtektenes utpekte personkrets (**bilag 1** nedenfor). Forkjøpsrett etter vedtektene kunne således gjøres gjeldende fra ankende parts side ved å tre inn i høyeste bud.

Ankende part ble etter hvert urolig for om opplysningene han hadde fått fra megler var riktige. Han valgte derfor allikevel å legge inn et høyere bud (**bilag 1** nedenfor). Dette ble også formidlet direkte til alle loddeierne i boet (**bilag 3** nedenfor). Det kom ingen høyere bud, ei heller noen innsigelser mot budet fra loddeierne. Det har i ettertid blitt hevdet at budgivningen på dette tidspunktet var avsluttet (jf. blant annet **bilag 2** nedenfor)

Det viste seg at ankende part fikk rett i sine mistanker. Ankende parts mulighet for å tre inn i høyeste bud viste seg, som han hadde fryktet, ikke å være til stede. Den anonyme budgiveren var aksjonær og dessuten hans bror, Olav Fostenes Knutsen. Begge brødrene er loddeiere i dødsboet etter deres farfar Ole Andreas Knutsen. Som loddeier hadde Olav Fostenes Knutsen fått tilgang til ankende parts forhøyede bud, han valgte imidlertid ikke å by over ankende part.

Det vises i denne forbindelse til følgende saksdokumenter, som vi for ordens skyld finner hensiktsmessig å fremlegge også som bilag til nærværende anke:

- Bilag 1:** E-poststreng av 11.8.2011 mellom John F. Knutsen og megler Reidar Lieng (opprinnelig bilag 3 til ankende parts prosesskriv til lagmannsretten datert 28.10.2011)
- Bilag 2:** E-poststreng av 11.8.2011 mellom Olav F. Knutsens (advokat Roy Wilhelmsen) og megler Reidar Lieng. (opprinnelig del av bilag 2 til Olav F. Knutsens anke til lagmannsretten den 13.10.2011)
- Bilag 3:** E-post av 12. august 2011 til bobestyrer Bauge og Haugaland tingrett med kopi til loddeierne og/eller deres advokater (opprinnelig bilag 4 til ankende parts prosesskriv til lagmannsretten datert 28.10.2011)

Etter dette kom det til tvist både om hvilket bud som var høyest, og om tingrettens plikt til å ta stilling til aksept av bud. Bobestyreren anbefalte "gjenåpning" av budgivningen. Loddeierne som til slutt har det avgjørende ord i boets saker, har slik ankende parter ser det, ikke hatt noen innvendinger mot de innkomne bud.

Ankende part vil anføre at tingretten på denne bakgrunn hadde plikt til å ta stilling til de innkomne bud. Ettersom ankende part hadde det høyeste budet skulle dette ha vært akseptert. Budgivningen var ikke på noen måte avsluttet da det høyeste bud ble inngitt på en slik måte at budet ble "prekludert". Ingen innsigelser mot budene ble fremmet av loddeierne, bortsett fra loddeier Olav Fostenes Knutsen som selv mente å ha høyeste bud. Tingrettens beslutning og lagmannsrettens dom bygger på en uriktig generell rettslig forståelse av skifterettens kompetanse etter skifteloven. Tingretten har dessuten ikke i tilstrekkelig grad forsikret seg om loddeierne faktisk ønsket å ta den risiko som tingretten avgjørelse innebærer. Dette utgjør i seg selv en saksbehandlingsfeil.

Hva gjelder den uenighet som hadde oppstått mellom de to loddeierne, skulle retten tatt denne til behandling som en skiftetvist mellom disse. De øvrige loddeierne ønsker ikke å blande seg inn i tvisten mellom disse to loddeierne. På samme måte som tingretten hadde

lagmannsretten plikt til å ta stilling til skiftetvisten. Dette har lagmannsretten unnlatt å gjøre. Det foreligger saksbehandlingsfeil.

3 NÆRMERE OM ANKEGRUNNENE

Utgangspunktet er at partene (dvs. loddeierne) i et dødsbo under offentlig skifte, der det ikke skal tas hensyn til kreditorer eller mindreårige, har fri rådighet over dødsboets saker, jf. skifteloven § 19. Det gjelder i alle spørsmål knyttet til boets forvaltning og oppgjør. Partene, i egenskap av loddeiere i boet kan således unnlate å selge eiendeler og forkaste ethvert bud og alle bud.

Domstolenes, dvs. tingretten som skifterett (herunder bobestyrer som tingrettens medhjelper) og lagmannsrettens kompetanse er tilsvarende begrenset. Domstolene er forpliktet til å akseptere ett bud per aksjepost og har ingen fullmakt, unntatt ved fullmakt fra samtlige loddeiere, til å avslå samtlige bud. Det blir derfor misvisende når lagmannsretten begrunner den fremgangsmåte som tingretten her valgte på følgende måte (kjennelsen side 27):

"I utgangspunktet vil tingretten stå fritt til [sic] å anta eller ikke anta et bud, og under gitte omstendigheter vil den ha plikt til ikke å anta. Dette vil avhenge av forholdene i det enkelte tilfelle. Så lenge tingretten følger de fastsatte retningslinjer og gir anledning for arvingene til å uttale seg, kan budgiverne ikke tvinge tingretten til å godta et bud i strid med tingrettens saklige vurdering "

Tingretten og lagmannsretten har uriktig lagt til grunn at domstolene har den samme frihet som loddeierne til å stille seg fritt i forhold til innkomne bud på boets eiendeler.

Tingretten har i nærværende sak besluttet å "gjenåpne" budgivingen. Dette har lagmannsretten gitt sin tilslutning til. Ankende part er ukjent med at det i norsk rett finnes noe rettslig institutt som heter "gjenåpning" av budgiving. Vanlige regler etter avtaleretten om tilbud og aksept gjelder. Tingretten og lagmannsretten hadde derfor to valg: Enten å akseptere ett bud eller avslå budene.

Det er uklart om tingretten med "gjenåpning" har ment å avslå budene. Imidlertid har tingretten og lagmannsretten ikke vurdert forholdet til den risiko som avslag medfører for loddeierne. Tingretten og lagmannsrettens avgjørelser er basert på en avtalerettslig feilslutning. Det heter blant annet i lagmannsrettens kjennelse på side 28:

"Lagmannsretten kan heller ikke se at de ankende parters interesser som budgivere er svekket eller tilsidesatt gjennom tingrettens beslutning. Ved en (gjen)åpning av salgsprosessen, vil de ankende parter ha full anledning til igjen å avgis sine bud, herunder fastholde tidligere bud."

De som får sine bud avslått er heller ikke forpliktet til å inngi bud på nytt. Tingretten eller lagmannsretten har ved å beslutte "gjenåpning" selvsagt ingen mulighet til forplikte

budgiverne som har inngitt bud til å fastholde disse og fortsette budgivingen. Tingretten og lagmannsretten overfører således en meget stor økonomisk risiko på loddeierne. Ingen av loddeierne i denne saken har overfor retten akseptert denne risikoen. Ordbruken "gjenåpning" av budgivingen/salgsprosessen har en tilslørende effekt. Tingretten skulle fremhevet at det var snakk om enten å akseptere eller forkaste innkomne bud. I den grad tingretten var i tvil om hva loddeierne var enige eller uenige om, kunne det eventuelt enten ha vært innkalt til skiftesamling eller blitt anmodet om ytterligere skriftlige uttalelser fra loddeierne.

Ankende part vil anføre at rettens manglende avklaring av om det forelå enighet om å avslå budene utgjør en saksbehandlingsfeil som må lede til beslutningens opphevelse. Loddeierne har ikke fremkommet med noen spesielle innsigelser mot budene, herunder har ingen av loddeierne anmodet tingretten om å avslå alle bud. Selv ikke ankende part eller hans bror har anført at alle bud skulle avslås. Ankende part vil anføre at alle forhold taler for at det forelå enighet mellom loddeierfellesskapet om at tingretten skal ta stilling til hvilket bud som skal aksepteres. Tingrettens beslutning, eller lagmannsrettens kjennelse, mangler dessuten en drøftelse av de risikobetraktninger som "gjenåpning" medfører, hvis det med dette er ment å avslå alle innkomne bud. Tingretten og lagmannsretten har lagt en uriktig rettslig forståelse av rekkevidden av skiftelovens § 19 til grunn noe som har ført til en alvorlig kompetanseoverskridelse fra domstolenes side.

Videre forelå det ikke noe grunnlag for ikke å anta høyeste bud. Dette er avgitt uten forbehold. Alle loddeierne, inkludert Olav F. Knutsen, hadde mulighet til å overby. Salgsprosessen hadde dessuten pågått i flere måneder. Markedet måtte derfor ha blitt tilstrekkelig testet for markedsverdi. Aksjeposten er dessuten en minoritetspost i selskapet. Dessuten hadde tingretten allerede brukt 6 år på å gjennomføre salgsprosessen. Det forelå derfor ingen forhold som skulle tilsi at det var uforsvarlig å ta stilling til budene. Det fremstår som åpenbart at de ankende partenes interesser er svekket når lagmannsretten ikke tar stilling til spørsmålet om aksept slik partene ønsket.

På denne bakgrunn forelå det også en plikt for tingretten, samt for lagmannsretten, å ta stilling til de innkomne bud. I denne forbindelse foreligger det en skiftetvist mellom to loddeiere, dvs. ankende part og hans bror, om hva som er høyeste bud. Det vises til skifteloven §§ 22 og 23. Det vises i denne forbindelse også til Rt. 1963 s. 917 (Høyesterett og lagmannsrettens avgjørelser lest i sammenheng). De øvrige loddeierne ønsket ikke å være part i denne skiftetvisten. Kravet er fra de øvrige loddeiere ikke bestridt, jf. skifteloven § 22 andre ledd første punktum.

Verken tingretten eller lagmannsretten har tatt stilling til skiftetvisten som oppstod mellom loddeierne John F. Knutsen og Olav F. Knutsen, jf. skifteloven §§ 22 og 23. Også dette utgjør en saksbehandlingsfeil som må føre til opphevelse av både tingrettens beslutning og lagmannsrettens kjennelse.

4 PÅSTAND

På vegne av ankende part nedlegges følgende

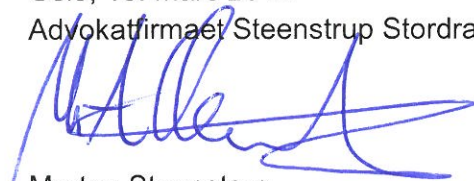
p å s t a n d:

Haugaland tingretts beslutning av 13. september 2011 og Gulating lagmannsretts
kjennelse av 23. februar 2012 oppheves

Denne anke i tre eksemplarer til Høyesterett.

Oslo, 15. mars 2012

Advokatfirmaet Steenstrup Stordrange DA

Morten Steenstrup
advokat (H)